

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Narocnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in vozi se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri post. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII. V Ljubljani, v četrtek, dne 1. februarja 1934. Štev. 13.

Posredovalna vloga nabav. zadrug

Voditelji nabavljajnih zadrug in konzumov posebno radi govorijo, da zaslužijo njih zadruga že vsled tega vse mogoče privilegije in olajšave, ker višje važen narodno-gospodarski posel, ker izločujejo vse nepotrebne posrednike med konzumentom in producentom. In nadalje pravijo, da na ta način pomagajo konzumentu, da plačuje blago po nižji ceni, producentu pa s tem, da dobi več za svoje blago. Tako se glasi siva teorija o upravičenosti privilegijev nabavljajnih zadrug in konzumov, ki pa seveda v praksi izgleda — kakor vse dr. teorije — precej drugače.

Čeprav imamo namreč v naši državi že prav veliko teh zadrug in čeprav rastejo tako število njih članov, ko tudi milijoni njih fondov v velikanski meri, se v praktičnem življenju o vseh teh hvalisanih uspehih posredovanja nabavljajnih zadrug nič ne vidi. Cene agrarnih proizvodov so slej ko prej tako nizke, kakor so bile in naš kmetovalec ni niti za vinar na boljšem vsled vseh silno naraščajočih zadrug in konzumov. Celo cena žita se ne more popraviti, pa čeprav imajo nabavljajne zadruga celo svoje mlino, ki vsled oprostite od splošnega davka na promet delajo ogromne dobičke, da je že ves, nekaj tako cvetoči mlinarski obrt v Sloveniji na tleh. Niti za ceno popolnega propada nekaj gospodarsko tako važnega obrta ni torej dala posredovalna vloga nabavljajnih zadrug nobenega zboljšanja. Cene žitu so kakor od nekaj odvisne le od položaja na svetovnem trgu in pomen posredovalne vloge nabavljajnih zadrug se reducira za producenta na ničlo, za konzumenta, ki je privilegiran, na neznatno mero, za nepriviligiranega konzumenta zopet na ničlo, za državno blagajno v težko izgubo in za celo pridobitveno panogo mlinarjev pa na njih popolen propad. Mislimo, da na tak uspeh svojega posredovanja nabavljajne zadruga pač ne morejo biti ponosne.

Pa tudi na drugih poljih to posredovanje še ni pokazalo prav nobenih resnih uspehov. Niti to ne drži, kar zopet zagovorniki zadrugnih privilegijev tako radi naglašajo, da je namreč zasluža zadruga, če trgovci ne morejo priviti ceno blagu. Je to trditve, ki je dobra le za skrajno naivne ljudi, ker samo takšni morejo misliti, da dela draginja mali prodajalec. Draginja delajo le karteli in veliki trusti, ti se pa za vse nabavljajne zadruga in konzume niti ne zmenijo. In kakor diktirajo cene te velike organizacije, po teh cenah prodajajo tudi zadruga trgovine in njih posredovalna vloga se natančno reducira na vlogo vsakega drugega trgovca, le da njim ostaja dobiček iz privilegijev, katerega pa mora trgovec odšteti za davke.

Tudi bajka o zmanjševanju draginje ne drži in tudi to bajko bo treba pokopati, kar dokazujejo tudi indeksne številke o cenah. Te številke pravijo namreč, da so cene v podrobni trgovini bolj padle ko v trgovini na debelo, da se torej zaslužek maloprodajalca vedno bolj manjša. Stvar je pač v tem, da cene najbolj zmanjšuje medsebojna konkurenca in ta je zmanjševala cene tudi že takrat, ko se ni bilo nobene nabavljajne zadruga in nobenega konzuma. Ti sicer postružijo konkurenco, toda ne vsled tega, ker bi prodajali blago za manjšim dobičkom, temveč zato, ker ga morejo vsled privilegijev nabavljati ceneje. Trgovec je z njimi v nevarnem boju in zato nazaduje davkoplačevalski stanj trgovcev.

V eni stvari — razen seveda v privilegijih — pa se nabavljajne zadruga in konzumi temeljito razlikujejo od legalnih trgovcev. Zaslužek trgovca je iz njegovih knjig jasno viden in zato more davkarinja vedno natančno odmeriti davke. Zaslužek zadrug pa ostaja neviden in javnosti navad-

no neznan. Tako tudi v številkah, ki jih je objavil »Mariborski koledar« o poslovanju nabavljajne zadruga v Mariboru, ni naveden niti en podatek o višini režijskih stroškov, o višini izdatkov za seje, devonice in potnine, in niti čisti dobiček zadruga ni naveden. A vse to bi bili zelo zanimivi podatki, ker z njimi bi se mogla šele prav presoditi upravičenost privilegijev, ki jih uživa zadruga.

Silen narast članstva nabavljajnih zadrug, njih vedno večji kapital in vedno rastoči promet vse to pretvarja zadruga polagoma v velepodjetja, ki vedno bolj izgubljajo vsak zadruga značaj. Že kakor pesem

Zaposlitev prebivalstva v industriji

Naš odlični poznavalec naših gospodarskih razmer, dr. Fran Windischer, je objavil v »Jutru« članek »Od mlina do tkanin«, ki ima toliko važnih ugotovitev glede razvoja naše industrije, da se moramo vsaj nekaterih, od dr. Windischerja omenjenih vprašanj, dotakniti tudi na tem mestu.

Tako zlasti vprašanja zaposlitve prebivalstva v industriji. Dr. Windischer pravilno opozarja na usodne posledice, ki morejo nastati, če bi preveč razvili le eno industrijsko panogo, kar bi se glede tekstilne industrije že skoraj moglo reči. Nove tvornice so odtegnile od kmečkega dela znatno število prebivalstva in če te tvornice ne bi imele več zadosti dela, da bi morale vsled zmanjšanja obrata delavce odpustiti, potem dobimo proletarijat, ki bo prav občutno povečal število brezposelnih. Kajti stara resnica je, da se le redko primeri, da najde kdo, ki je enkrat zapustil kmetško hišo, še nazaj pot na kmečko delo, ker je to neprimerno težje in naporejše ko delo v tvornici.

Ta nevarnost danes že obstoji, ker so se pri nas nove tvornice ustanovljale brez vsakega načrta, najmanj pa z ozirom na zaposlitev prebivalstva. Tako vidimo, da je v nekaterih krajih nastala kar cela kopica novih tvornic, dočim so ostali tudi največji kraji brez njih. In na drugi strani vidimo, da so nastale nove tvornice v krajih, ki so primeroma bogati in kjer kmetstvo prebivalstvo zaposlitve v tvornici niti ne potrebuje, dočim so ostali brez tvornic okraj, kjer je na tisoče brezposelnih ljudi. Z industrializacijo se ni skušalo pri nas nikdar zvezati tudi rešitev brezposelnosti, kar bi bilo pri vsem upoštevanju potrebnega dobička tudi vendarle mogoče.

Dejansko bi morala biti rentabilnost podjetja, ki nastane v okraju, kjer je brezposelnost velika, celo večja ko pa podjetja, ki se ustanovi na tleh gospodarsko močnega kmetškega prebival-

Vprašanje Strojnih tovarn in livarn

Ze lani je moralo vodstvo Strojnih tovarn in livarn vsled pomanjkanja naročil odpustiti 284 delavcev, od katerih je bilo 144 družinskih očetov. Med odpuščenimi je bilo mnogo delavcev, ki so že tudi 30 let pri podjetju. Z dnem 3. februarja pa je vodstvo tvornice odpovedalo delo še ostalim 150 delavcem in če ne pride do naročil, bodo Strojne tovarne in livarne v kratkem sploh popolnoma ustavile delo.

Če bi dobile Strojne tovarne in livarne samo naročilo teh 200 zavor, jim ne bi bilo treba ustaviti popolnoma dela. A niti tega naročila ne dobe, temveč dobi ga tujina. Poleg tega bi morale dobiti Strojne tovarne in livarne še naročilo 43 motornih brigalin, ker so bile najcenejši ponudnik. Toda mine mesec za mesecem, a potrdila licitacije, na ka-

ter iz davnih dni se sliši, če pravi predsednik zadruga (v »Mariborskem koledarju«), o delovanju nabavljajnih zadrug, da si tri ali štiri družine skupaj nabavijo od enega producenta vagon drv, premoga ali voz krompirja. Danes nabavljajne zadruga že davno ne vedo več za te različne razmere, danes razvažajo njih avtomobili vagoni in vagoni in v vedno večjem številu. Nabavljajne zadruga so postale velepodjetja, ki poslujejo na podoben način ko grosisti. Zakaj ne bi bili tudi na podoben način obdačeni, je uganka, ki je ne razumemo, zlasti pa ne z ozirom na težavni položaj državne blagajne.

stva, ker je brezposelni delavec vedno cenejši, ko oni, ki ima eksistenco zagotovljeno.

Da je pravilno rešeno vprašanje zaposlitve prebivalstva v industriji, ni seveda samo stvar novih podjetij, temveč v še mnogo večji meri naloga onih občin, ki imajo mnogo brezposelnega prebivalstva. Te občine se morajo zato potruditi, da privabijo na svoje ozemlje nova industrijska podjetja, ki jim morajo zato tudi nuditi nekatere ugodnosti ali ceneno pogonsko silo ali kaj drugega.

Na to svojo nalogo pa je pri nas marsikatera občina pozabila in zlasti Ljubljana v prvih poveljnih letih. Mesto da so tvornice nastajale povsodi, samo v Ljubljani ne, bi mogla uvidevna občinska uprava doseči, da bi večina novih tvornic nastala v Ljubljani. Za pravilno zaposlitev prebivalstva bi to bilo tudi nujno potrebno, ker je stara resnica, da se dotok z dežele usmerja predvsem v velika mesta. V Sloveniji je zato dotok z dežele največji v Ljubljano in le z novimi industrijami je mogoče ta dotok zaposliti. V velikih krajih more industrija vedno dobiti dovolj delavcev, ne da bi bilo treba odtegovati ljudi od kmečkega dela. Zlasti v času gospodarske stiske je to odtegovanje napačno, ker zahteva mnogo manj naporov, da se zagotovi eksistenca človeka na deželi ko v mestu.

Ne gre, da se pri nas vrši proces industrializacije dežele brez oziroma na zaposlitev prebivalstva, ker najbolj blagodejna posledica industrializacije mora biti ravno ta, da se z industrializacijo čim bolj odpravlja brezposelnost. Na to važno nalogo je opozoril dr. Windischer s svojim člankom, naj bi to opozorilo našlo tudi pravilni odmev, da se pri nas ne bi vršila industrializacija le zgolj po slučaju, temveč po načrtu, ki bi bil v skladu z vsem našim gospodarstvom in zato tudi pomenil dvig ljudskega blagostanja.

teri so prodrle Strojne tovarne in livarne, ni mogoče dobiti.

Apeliramo zato na narodne poslance in senatorje, da v proračunski razpravi spregovore energično besedo tudi o nepotrebni naročilih v tujini. Naj poskrbe, da pride v finančni zakon določilo, da je prepovedano vsako naročilo v tujini, ki ga je mogoče izvršiti doma in to tudi tedaj, če bi bil domač izdelek nekoliko dražji. Kajti denar za domač izdelek ostaja doma in plodi narodno gospodarstvo, denar za tuj izdelek pa gre v tujino in je za vedno odtegnjen narodnemu gospodarstvu.

Ta režim dragih komisij pomeni tako nezaslišano zapravljanje denarja, da bi bil moral biti prvi naš ukrep proti gospodarski krizi: odprava vseh komisij. Nobeno gospodarstvo ne more napredovati, če obstoji njegova organizacija na načelu, da se

ne sme nikomur nič zaupati. To velja tudi za državno gospodarstvo in zato mora ta princip absolutnega nezaupanja iz državne uprave izginiti, ker naravnost zavaja k nekorektnostim. Dovolj je kazenskih sankcij, da bo tudi brez komisij dobavljeno le dobro blago.

Vprašanje Strojnih tovarn in livarn ni le vprašanje tega podjetja in teletniške uprave, temveč je javno vprašanje, ki se tiče vsega našega gospodarstva in pravilne gospodarske politike v državnih podjetjih. Je to vprašanje, od čegar pravilne rešitve je naravnost odvisno, če bo industrializacija v naši državi napredovala, kakor treba, in če bo v zvezi s tem tudi padla brezposelnost. Pri vedno manjših možnostih izvoza agrarnih proizvodov je industrializacija dežele naravnost edina rešitev.

Statistika zavarovancev pri SUZOR-u v mesecu novembru

V novembru je bilo v vsej državi zavarovanih pri vseh organih Središnjega urada za zavarovanje delavcev 540.690 delavcev in nameščencev, to je za 8.771 zavarovancev manj ko v oktobru 1933 in 6.755 manj ko v novembru 1932.

Najbolj je v primeri z novembrom 1932 padlo število zavarovancev pri okrožnih uradih v Beogradu (za 4.352), v Zagrebu (3.803), v Novem Sadu (3.621) in v Dubrovniku (1.626). Najbolj pa se je povečalo število zavarovancev pri okrožnem uradu v Skoplju (za 3.136), v Sarajevu (1.876) in Banjaluki (1.690).

Pri zasebnih bolniških blagajnah je bilo gibanje članstva neenako. Zagrebški »Merkur« izkazuje za 725 manjše število članstva, dočim izkazuje »Trg. boln. in pomožno društvo v Ljubljani« ter »Bolniška blagajna beogradske trgovačke omladine« dvig, zadnja celo za 26,3%.

Povprečna zavarovana mezda je znašala 22,79 Din in se je v primeri z lanskim letom znižala za 1,21 Din. To je posledica znižanja števila zavarovancev s plačo nad 24 Din za 29.278, dočim se je število zavarovancev s plačo pod 24 Din povečalo za 22.523.

AMERIŠKI NAKUPI SREBRA

Predsednik Roosevelt je po poročilih angleških listov ratificiral londonsko pogodbo o srebru, sklenjeno v juliju 1933. Glavna točka pogodbe je, da vlada Indije omeji svojo prodajo srebra v letih od 1934-1938 na povprečno 85 milijonov unč letno. Vlade držav, ki producirajo srebro, se obvezujejo, da nakupijo enako količino srebra iz svojih domačih rudnikov. Vlada ameriške unije se obvezuje za nakup vsega domačega letnega pridelka, ki znaša 24 milijonov unč ali trikrat toliko, kolikor je kupovala doslej, in sicer po ceni 65,5 centov (33 centov nad sedanjo) za unčo.

Trgovinski oddelek washingtonske vlade je objavil podatke o porabi srebra, ki je znašala v l. 1900-1929 v vseh velikih državah skupaj 70 milijonov unč, in sicer samo za kovanje srebrnega denarja. Od l. 1927-1931 je padla poraba za 8 milijonov unč.

Glavni producenti srebra so bile v letu 1932 naslednje države: Mehika 69 (milijonov unč), USA 25, Kanada 17, Avstralija 7, Peru in Burma po 6; skupaj 160 milijonov unč.

Sev. ameriške države bodo polovico srebra skovale v denar, polovico pa ostane v zalogi.

BEG KAPITALA IZ FRANCIJE

Po cenitvi bivšega finančnega ministra Flandina so dosegla dobroimetja tujcev v Franciji v lanskem poletju z zneskom 12 milijard svojo najvišjo stopnjo. Od takrat so padla na 8 milijard. V zvezi s tem je vabil Flandin za podpis francoskega notranjega posojila, ker da je v Franciji okoli 30 milijard teza-virane denarja v bankovcih ali zlatu.

Ljubljanska borza v letu 1933

Devizno, valutno in efektno tržišče

Tudi devizni in valutni promet minulega leta očituje v primeri z letom 1932 tendenco stalnega nazadovanja. Kajti leta 1932 je znašal devizni promet 148 milijonov 159.000 Din, valutni pa 3 milijone 471.000 Din; leta 1933 pa je znašal devizni promet 126.421.000 Din, a valutni le 87.000 Din; tedaj nazadovanje v devizah — 22,738.000 Din, v valutah pa — 3.384.000 Din, t. j. skupno nad 26 milijonov dinarjev ali skoro eno petino lanskega leta.

Če pa primerjamo devizni in valutni promet, dosežen na naši borzi od 1930 dalje, dobimo še občutnejšo razliko — med razmeroma znatnim deviznim prometom v letih 1930 in 1931, ko je Narodna banka dajala devize še v neomejenem obsegu — ter naravnost uničujoče zmanjšanim deviznim prometom v poslednjih dveh letih, ko je (od marca 1932 dalje) Narodna banka uvedla kontingentiranje.

Skupni devizni in valutni promet v letu 1930: 957 milijonov Din, 1931: 852 milijonov Din, 1932: 151 milijonov Din, 1933: 126 milijonov Din.

V poedinih mesecih leta 1933 je bil dosežen naslednji devizni promet (vse v tisočih dinarjev, številke v oklepajih značijo promet v letu 1932):

Januar 8,040 (36,430), februar 8,157 (43,298), marec 8,267 (11,366*), april 11,231 (9,224), maj 12,068 (6,818), junij 11,611 (7,263), julij 9,806 (6,914), avgust 10,008 (4,792), september 12,020 (2,863), oktober 18,034 (4,844), november 8,821 (6,716), december 8,359 (7,631).

Iz gornjih statističnih podatkov posnemamo, da izkazujejo mesec januar in februar 1932 najvišje doseženi mesečni devizni promet, ker dotlej je Narodna banka še krila vso potrebo po deviznem blagu, dočim je zaključil v letu 1933 mesec oktober z najvišjim deviznim prometom doseženim v poedinih mesecih. Nasprotno pa znaša najmanjši mesečni devizni promet tekem 1932 le 2,863 tisoč dinarjev, in sicer v mesecu septembru, napram 8,040.000 Din meseca januarja v letu 1933.

A dočim je bilo 1932. leta perfekturiranih dokaj valutnih zaključkov v maju in deloma tudi v januarju, juniju ter juliju, izkazuje v lanskem letu le mesec november manjši valutni zaključek in sicer samo v avstrijskih šilingih.

Višina zaključkov, perfekturiranih v poedinih devizah tekem leta 1933, odnosno 1932., je razvidna iz te prometne tabele:

Devize	1932	1933	Porast ozir. nazadovanje v letu 1933
	Proficirnost v tisočih Din	Proficirnost v tisočih Din	
Berlin	10,646	7,150	- 3,496
Budimpešta	1,147	870	- 277
Curih	20,529	7,521	- 13,008
Din. deviza ¹	387	39,924	+ 39,537
Dunaj ²	16,991	53,260	+ 36,269
London	19,186	7,996	- 11,190
Madrid	128	2,264	+ 2,136
Nework York	29,956	3,199	- 26,757
Pariz	8,830	1,243	- 7,587
Praga	17,327	1	- 17,326
Solon ²	—	592	+ 592
Trst	21,825	826	- 20,999
Ostale devize	1,205	1,576	+ 371

Temeljem gornje razpredelnice izkazuje leta 1932 največji skupni promet

¹ Avstrijski privatni kliring.
² Boni grške Narodne banke.

deviza New York v višini skoro 30 milijonov dinarjev — od česar pa sta bili dve tretjini perfekturirani že v januarju in februarju vsled zadostne intervencije s strani Narodne banke — dočim v letu 1933 deviza Dunaj v višini nad 53 milijonov dinarjev in dinarska deviza v iznosu ca. 40 milijonov dinarjev. Tako tvorijo v letu 1933 zaključki devize Wien in Din v avstrijskem privatnem kliringu skupno nad 93 milijonov dinarjev ali več ko tri četrtine celoletnega deviznega prometa.

Izza uvedbe kontingentiranega posredovanja Narodne banke je napram predlani zlasti občutno padel promet v devizi New York, Praga, Trst, Curih, London in Pariz.

Iz statistike efektnega prometa na naši borzi posnemamo, da je znašal lansko leto 1.469 komadov državnih papirjev v vrednosti Din 257.680-76 in 567 komadov akcij v vrednosti Din 124.350, tedaj skupno 2.036 komadov efektov v vrednosti Din 382.030-76.

Napram letu 1932 v višini Din 139.065 (435 komadov) očituje porast efektnega prometa za ca. 243.000 Din, kar znači skoro dvakratno povečani promet predlanskega leta. Pretežni del omenjenega porasta gre na račun državnih papirjev kot nam predočuje spodnja razpredelnica:

Državni papirji:	komadov		Din	
	1933	1932	1933	1932
	1.469	200	258.000	31.000
Razlika pro 1933	+ 1.269		+ 227.000	
Akcije:	komadov		Din	
	1933	1932	1933	1932
	567	235	124.000	108.000
Razlika pro 1933	+ 332		+ 16.000	

Izmed državnih papirjev je bilo lani največ zaključkov v 7% Blairu (120.000 dinarjev) in Vojni škodi (95.000 Din), dočim je bilo v letu 1932 nabavljene Vojne škode le za 26.000 Din in 7% investicijskega posojila za 5.000 Din proti Din 39.000 — v letu 1933.

Borzno razsodišče.

Tudi borzno razsodišče izkazuje občutno nazadovanje glede števila vloženih tožb v letu 1933 — 1456 napram letu 1932 — 3141, kar znači padec števila vloženih tožb za 1695 slučajev ali več ko 115%.

Nazadovanje tožb je očitna posledica poslabšanih gospodarskih razmer, vsled česar prodajalci v minulem letu niso več kreditirali kupcem v takem obsegu kakor preje.

V tožbah, priraslih na novo (v letu 1933), je bil tožbeni zahtevak oprt na tehniški borzni posel le v 3 primerih, 1453 tožb pa je izviralo iz izvenborznih poslov.

Od vseh tožb so bile zavržene radi nepristojnosti 4, s poravnavo je bilo rešenih 19 tožb, z zamudno sodbo 1292, s sodbo po izvršeni razpravi 44, na drug način 37, dočim v ostalih primerih postopanje še počiva.

Terjatve, za katere so bile pri borznem razsodišču vložene tožbe, znašajo v letu 1932 Din 9.738.776-36 (najvišja terjatev 135.000 Din), v letu 1933 pa Din 3.953.640-57 (najvišja terjatev 106 tisoč dinarjev), tedaj v letu 1933 za Din 5.785.135-79 manj.

Konferenca domačih porterjev Blairovih obveznic

V Zagrebu je bila konferenca jugoslovanskih lastnikov Blairovih obveznic. Konferenco je pripravil vseučiliški profesor dr. Zuglia; iz Slovenije so se udeležili konference dr. Šerko, dr. Lapajne, oba iz Ljubljane, in lekarnar Posavec iz Celja. Ker je večina domačih porterjev v Dravski banovini, je predlagal dr. Šerko, da bodi prihodnja konferenca v Ljubljani, kar je bilo tudi sprejeto.

Na konferenci so bile podane te ugotovitve:

Domačim lastnikom obveznic se ne izplačujejo kuponi, ki so dospeli dne 1. novembra 1933. Od njih se zahteva, da morajo pustiti svoje obveznice perforirati z napisom »Payable in Dinars«, kar pa ni prav nikjer predvideno v za-

konu. Onim, ki so dali svoje obveznice perforirati s tem znakom, se izplačujejo kuponi po tečaju papirnatega dolarja, to je po 47-74 Din za dolar, čeprav je v zakonu izrečno predpisano, da se morajo izplačevati kuponi v zlatih dolarjih iste zlate vsebine, kakor jo je imel dolar dne 1. maja 1922. Kolikor je znano, niso bili kuponi izplačani nobenemu domačemu lastniku, če ni dal obveznic perforirati s preje navedenim znakom.

Z ozirom na pomanjkanje deviz se je sklenil dne 24. julija 1933 s skupino tujih lastnikov obveznic sporazum, po katerem morejo tuji lastniki vnovčiti svoje kupone na dva načina: ali v vezanih dinarjih po tečaju 56-778 Din za dolar

(to je po tečaju zlatega dolarja po našem zakonu o stabilizaciji dinarja), ali pa dobe 10 odstotkov efektivno v dolarjih, a 90 odstotkov v funding-obveznicah.

Domači lastniki obveznic Blairovih posojil so pripravljene sprejeti enak sporazum, ne morejo pa pristati na to, da bi se jim kuponi plačevali po nižjem tečaju ko tujcem. To tem manj, ker je v proračunu predvideno izplačevanje kuponov po tečaju 56.78 Din za dolar. Zbor domačih porterjev nikomur ne brani, da pusti svoje obveznice perforirati, je pa tudi na stališču, da se ne more nikogar na to siliti.

Če država potrebuje od porterjev obveznic Blairovih posojil materialne žrtve, potem so ti tudi na te pripravljene, vendar pa zahtevajo, da se takšne žrtve zahtevajo od vseh državljanov in tudi od lastnikov drugih obveznic državnih notranjih posojil. Da pa se zahteva žrtve samo od domačih lastnikov obveznic Blairovih posojil, je tem bolj krivično, ker se je baš po zaslugi teh dvignil leta 1931. tečaj Blairovih papirjev in se s tem omogočilo plasiranje stabilizacijskega posojila.

Tudi z ozirom na državni kredit je potrebno, da se kuponi pravilno izplačujejo, kajti zaupanje v državne ustanove in vrednostne papirje je več vredno, kakor pa se more prihraniti s plačevanjem kuponov po nižjem tečaju.

Na zagrebški konferenci je bil izvoljen akcijski odbor, ki bo skušal s svojimi intervencijami doseči, da se bodo pravice domačih porterjev upoštevale tako kakor tujih.

Centralna organizacija zvez trgovskih združenj

Kar je bilo doseženo v Sloveniji že pred desetimi leti, da so namreč bile združene vse trgovske organizacije v eni osrednji organizaciji, v Zvezi trgovskih gremijev, oziroma kasneje v zvezi trgovskih združenj, to bo sedaj v kratkem uresničeno tudi v vseh drugih banovinah. Tako je bila že pred meseci ustanovljena v Beogradu Zveza trgovskih združenj s področja beograjske trgovinske zbornice, skopske, veliko-bečkerečke in deloma sarajevske. Kmalu nato je bila ustanovljena tudi na področju osješke trgovinske zbornice zveza trgovskih združenj. Pred dobrim tednom pa je bila v Zagrebu ustanovljena zveza trgovskih združenj za trgovska združenja na področju Savske banovine. Sedaj se vrše pripravljala dela za ustanovitev zvez trgovskih združenj še za Primorsko, Drinsko, Vrbasko in Donavsko banovino. Kakor hitro bodo ustanovljene še te zveze, pa se bo začela ustanavljati centrala vseh zvez trgovskih združenj.

V ta namen je imel že predsednik beograjske Zveze trgovskih združenj Nedeljko Savić več sestankov tako z uglednimi trgovskimi voditelji v Zagrebu, ko tudi v drugih mestih, zlasti pa s predsednikom ljubljanske Zveze trgovskih združenj, gospodom Kavčičem, ki je tudi dal iniciativo za ustanovitev takšne centrale. Na teh sestankih trgovskih voditeljev je bilo sklenjeno, da se skliče aprila meseca v Skoplju kongres vseh trgovskih združenj iz vse Jugoslavije in da se na tem kongresu tudi ustanovi centrala zvez trgovskih združenj Jugoslavije. Z ustanovitvijo te centrale bi kongres najmočnejše manifestiral solidarnost vsega jugoslovanskega trgovstva.

Ti kongresi trgovskih združenj bi se po navljali vsako leto, in sicer vedno v drugem mestu, da bi se trgovci iz vseh banovin čim bolj medsebojno spoznali. Na ta način bi bilo tudi delovanje vseh trgovskih združenj vedno bolj skladno in s tem tudi bolj učinkovito.

Ustanovitev centrale zvez trgovskih združenj pomeni velik napredek v organizaciji jugoslovanskega trgovstva ter ga usposablja da z mnogo večjim uspehom ko doslej brani svoje interese in pravice. Je pa v ustanovitvi osrednje organizacije trgovskih združenj tudi dokaz o visoki kulturni in strokovni višini, ki jo je doseglo jugoslovansko trgovstvo.

Konkurzi, prisilne poravnave

Razglašen je konkurz o imovini trgovca **Languša Mirkota** v Vurbergu pri Ptujju. Konkurni sodnik dr. Poznik, upravitelj mase odvetnik dr. Fermevc v Ptujju. Prvi zbor upnikov pri sreskem sodišču v Ptujju, dne 8. februarja. Oglasitveni rok do 24. februarja. Ugotovitveni narok dne 26. februarja ob 9.

Po svetu

Na svečnico se sestanejo v Beogradu zunanji ministri Jugoslavije, Rumunije, Grške in Turčije, da se dogovore o besedilu balkanskega pakta; ni izključeno, da bo tedaj pakt tudi že podpisan.

Rumunski kralj Karol vrne obisk bolgarske kraljevske dvojice v začetku marca.

Angloška vlada je izdelala nov razorožitveni predlog, ki ima isto napako, ko vsi njeni prejšnji, da namreč vsled samega kolebanja med francoskim in nemškim stališčem ne ustreza nobenemu. Po novem predlogu naj se Nemčiji dovoli vse defenzivno orožje, ofenzivno orožje naj se pa splošno zniža.

Daladier je sestavil novo vlado večinoma iz bivših državnih podtajnikov. Notranje ministrstvo je prevzel Frot, finančno in proračun (Pietri, zunanje pa Daladier sam. Paul Boncour ni več v vladi.

Daladier je izjavil, da je bil njegov edini cilj ta, da sestavi vlado republikanske avtoritete. Z najstrožjimi sankcijami bo skušal odpraviti vse storjene napake, ki razburjajo javnost. Zlasti pa bo gledal na to, da bo do konca marca sprejet proračun in da pridejo državne finance v red.

Nova radikalno socialistična vlada se predstavi parlamentu v torek. Nekateri napovedujejo, da ne bo dosegla zaupnice in da bo takoj padla. Neosocialistični poslanci so bili pripravljene vstopiti v Daladierovo vlado, a jih ta ni sprejel. Nezadovoljni so pa z Daladierom tudi mnogi radikalni socialisti, ker je sestavil Daladier vlado na svojo roko, ne da bi kaj vprašal svoj klub.

Novoga franc. vojnega ministra Fabrija je Tardieujev republikanski centum izključil iz stranke, ker je vstopil v Daladierovo vlado. Bajje hoče Fabri odstopiti, da doseže zopet sprejem v stranko.

V vseh francoskih strankah je začela mlajša generacija nastopati z vso odločnostjo proti sedanjim političnim metodam. Zlasti zahteva francoska mladina, da se stari umaknejo iz politike in da se z vso strogostjo obračuna z vsemi korupcijskimi.

Nemški parlament je ob prvi obletnici tretjega rajha soglasno sprejel zakon o obnovi države, s katerim se odpravlja suverenost dežel ter se podrejuje državnim vladam.

Hitler je imel na slavnostni seji nemškega parlamenta velik programatičen govor, v katerem je dejal, da treba sedaj še na gospodarskem polju uveljaviti narodno socialistične ideje. V svojem govoru je nadalje ostro nastopil proti monarhistom in proti avstrijski vladi.

Ker se je tudi angleška vlada preprčila, da nima smisla demarša velesil v Berlinu zaradi avstrijskega vprašanja, bo o avstrijskem vprašanju razpravljalo Društvo narodov, če bi bil Hitlerjev odgovor na avstrijsko pritožbo nezadovoljiv.

Avstrijski socialni demokrati so izjavili, da so pripravljene sodelovati z Dollfusom, toda le pod pogojem, da se vse ustavne izpremembe izvrše na ustavni način.

Diplomatski odnosi med Avstrijo in Nemčijo bodo vsled Hitlerjevega govora najbrže pretrgani. Avstrijski poslanik Tauschitz je baže že zapustil Berlin.

Roosevelt je sprejel deputacijo pacifiističnih organizacij in ji izjavil, da neposredne nevarnosti na Daljnem Vzhodu še ni. Vojne priprave Rusije pa so velike. Rusija ima že 800.000 mož vojske na Daljnem Vzhodu, vsak dan pa dobi ta vojska 25 novih letal. Enake vojne priprave vrši tudi Japonska.

Japonski veleposlanik v Moskvi je dobil nalog od svoje vlade, da zahteva avtentično besedilo Stalinovega govora o Japonski, ker vlada v vsej Japonski veliko ogorčenje nad Stalinovim govorom, ko je dejal, da vodi japonske politike samo neizmerna po-hlepnost po tuji zemlji.

Na kongresu ruske komunistične stranke, ki se je začel te dni, bo med drugim izvedena tudi popolna reorganizacija stranke. Pravice vodstva stranke se zelo povečajo in uvede se v stranki tudi formalno diktatura strankinih funkcionarjev. Stari komunistični voditelji si hočejo svojo oblast za vedno zagotoviti.

Stalin je na kongresu komunistične stranke imel 4 ure trajajoč govor o zunanji politiki svetovetov. Med drugim je dejal, da sovjeti, ki so občutili Brest-Litovski mir, morejo tudi občutiti težo Versajskega miru. Vendar pa so odločno proti temu, da bi zaradi teh mirovnih pogodb prišlo do novih vojn.

Denarstvo

FRANCOSKI EMISIJSKI TRG ZAPRT

Kljub mnogim sanacijskim poizkusom ostane francoski emisijski trg še nadalje zaprt za tuja posojila. Francoska vlada ima vse vzroke, da si zavaruje trg za sebe, ker bodo v kratkem zapadle številne njene kratkoročne obveznosti v višini 8 do 9 milijard frankov.

Za zunanja posojila, zlasti v južno-vzhodne evropske države pa še posebej ne pride francoski denarni trg v poštev. Na eni strani je potrebno za vsa zunanja posojila izrečno dovoljenje zunanjega ministra, na drugi strani pa so francoski varčevalci v l. 1929. do 1933. doživeli toliko razočaranj, da jih je minula vsa volja za zunanja posojila, zlasti v južno-vzhodne evropske države.

Podobno razpoloženje kakor v Parizu vlada tudi na nizozemskem, londonskem in curiškem denarnem trgu za posojila v nekatere tuje države.

DVIG HRANILNIH VLOG V ITALIJI

Hranilne vloge v italijanski poštni hranilnici so se dvignile lani od januarja do konca oktobra od 17.346 na 18.129 milijonov lir. V istem času so se dvignile vloge v drugih hranilnicah od 18.604 na 19.011 milijonov lir, depoziti v kreditnih zavodih od 5960 da 6569 milijonov in končno vloge v ljudskih posojilnicah od 1074 na 1104 ter v pokrajinskih bankah od 2581 na 2648 milijonov lir.

BETHLEN ZA DEVALORIZACIJO MADJARSKE VALUTE

Pred kratkim je vzbudila mnogo pozornosti izjava grofa Bethlena, da mora Madjarska znižati vrednost penga, ker je to edini način, da se morejo madjarski agrarni proizvodi prodajati v tujini. Vrednost penga je po mnenju Bethlena za najmanj 20—25% previsoka in za toliko je treba znižati tečaj penga. — Madjarska vlada doslej še ni usvojila stališča grofa Bethlena in vse kaže, da se bo odločila za nadaljevanje sedanje protinflacionistične politike.

*

Najvišja obrestna mera sme znašati v beograjskih zastavljalnica 3 odstotke nad obrestno mero Narodne banke. Pri zastavi stvari pa sme zastavljavnica računati še 3 odstotke provizije.

Po zadnjem izkazu je slata podloga Italijanske banke narasla za 3 milijone lir na 7.096 milijonov. Devize, ki spadajo v podlogo pa so nazadovale od 303,8 na 301,2 milijonov lir. Obtok bankovcev je nazadovaval od 13.180 na 12.895 milijonov lir.

Upravni odbor Češkoslovaške narodne banke je sklenil znižanje dividende od 240 Kč na 210 Kč.

Češkoslovaška Narodna banka je znižala obrestno mero za lombardna posojila za pol odstotka.

Davčna vprašanja

Prodajalec srečk drž. razredne loterije morajo plačevati po § 5. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih namesto osnovnega in dopolnilnega davka 3-50 Din od 1000 dinarjev vrednosti srečk za vsako kolo. Ker Drž. razredna loterija odteguje ta davek tudi od delniških družb, ki prodajajo srečke razredne loterije, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal pojasnilo, da delniške družbe tega davka ne plačujejo, ker plačujejo pridobnino od dobička, ki ga izkazuje bilanca in v kateri je obsežen tudi dohodek od prodaje srečk razredne loterije. Državna razredna loterija zato ne sme odtegovati delniškim družbam tega davka.

POTRDILA O PLAČANEM DAVKU

Da morejo pooblaščen denarni zavodi nabaviti potrebne devize, morajo predložiti poleg drugih dokumentov tudi potrdilo o plačanih davkih za prejšnja leta in za preteklo polletje. Oddelek drž. računovodstva pri finančnem ministrstvu sporoča, da bo v bodoče prijavil vse denarne zavode, ki ne bi priložili potrdila o plačanih davkih pristojni davčni upravi, da izterja dolžne davke.

*

Do trošarine na vino in žganje, ki se uvaža v državo, ima pravico edino država. Banovine imajo pravico le do one trošarine, ki se plačuje od domačih pijač, kakor je pojasnil davčni oddelek finančnega ministrstva.

Kako podpirajo druge države izvoz

Čeprav je bila naša lanska trgovinska bilanca za skoraj 400 milijonov aktivna, vendar pa se je obseg izvoza tako skrčil, da z lanskim izvozom nikakor ne moremo biti zadovoljni. Tem manj, ker je padel izvoz naših najvažnejših predmetov, ko lesa in živine, v tej meri, da se je skrčil narodni dohodek skoraj za polovico. Brez izdatnega izvoza pa je tudi izključeno, da bi se popravile cene za agrarne proizvode, kar je pogoj zvišanja kupne moči prebivalstva. Tako ostaja slej ko prej centralno vprašanje našega gospodarskega zboljšanja, kako povečati izvoz.

Tudi v drugih državah je to vprašanje najvažnejše od vseh gospodarskih vprašanj in zato tudi vidimo, kako se v drugih državah na vso moč trudijo, da čim bolj dvignejo izvoz s premijami in drugimi olajšavami. Naša država pa še vedno spada v vrsto onih držav, ki skoraj nič ne podpirajo svojega izvoza, čeprav je naša država po svoji gospodarski strukturi izrazito izvozna država. Zato ne bo napak, če navedemo, kako skrbje druge države za svoj izvoz. V tem pogledu navaja »Jugoslovenski Lloyd« te podatke:

Finska podpira izvoz svojih agrarnih proizvodov s premijami in sicer plačuje premije za izvoz jaje in slanine z dohodki carine, izvoz sirovega masla in sira pa iz proračunskih sredstev. Premije znašajo tudi do 33-9 odstotkov vrednosti blaga in s temi premijami je dosegla Finska naravnost ogromne uspehe. Izvoz jaje je znašal v l. 1928 5874 kg, l. 1929, ko so bile premije uvedene, se je izvoz povečal sedemkratno, l. 1932 pa se je napram letu 1928 že potisočiril in dosegel količino 6-2 milijonov kg ter se dvignil samo v prvih devetih mesecih l. 1933 že na 7-6 milijonov kg. Prav tako se je vsled premij in padca valute povečal izvoz slanine. Leta 1928 je izvozila Finska 82.006 kg slanine, l. 1932 pa že nad dva milijona kg.

Madjarska se poslužuje za pospeševanje izvoza eksportnih premij v najbolj različnih oblikah. Nekateri vrste blaga dobivajo tudi po več direktnih in indirektnih premij hkrati. Tako se dobiva za izvoz pšenice po 5—7 premij. Premije se dostikrat maskirajo in spreminjajo z ozirom na razpoložljiva denarna sredstva. Zlasti se uporabljajo direktne denarne premije, povračilo žitnih kolkov, maskiranje borzne in prometne refakcije, kreditiranje prevoznine in drugih izdatkov ter povrnitev

davkov. Za to potrebna sredstva se nabavljajo deloma z obremenitvijo uvoza.

Italija brani svoj izvoz v prvi vrsti z deviznimi predpisi proti onim državam, ki ovirajo italijanski uvoz. Deloma pa tudi s povrnitvijo davkov, zlasti davka na poslovni promet. Dobro podpira italijanski izvoz tudi izvojni zavod, ki deluje brezhibno.

Nemčija manipulira z vezanimi terjatvami v raznih oblikah. (Altguthaben, Notensperrmark, Kreditsperrmark, Effektesperrmark, Registersperrmark) in zlasti s skripsi (brezobrestnimi obligacijami na polovico obresti, ki jih nih mogoče transferirati) ter boni (v javnem trgovskem prometu se nahajajoče obligacije na tujo valuto, ki jih more nemški izvoznik kupiti za del izvozne valute in prodati v Nemčiji po višjem tečaju), da se more že govoriti o izvoznem dumpingu, ki ga uganja Nemčija s temi deviznimi predpisi. Samo vrednost skribov se letno ceni na 400 milijonov mark, kar pomeni 200 milijonov mark podpore nemškemu izvozniku.

V še večji meri podpira svoj izvoz Japonska. Zlasti pa skrbi za racionalizacijo trgovine, organizacijo industrije in brezhibno delujočo informacijsko službo.

Francija pospešuje svoj izvoz z vračanjem carine in domačih taks in z olajšavami za tranzit kolonialnega blaga.

Avstrija podpira izvoz agrarnih proizvodov z direktnimi izvoznimi premijami, za izvoz industrijskih izdelkov pa uporablja sistem davčnih refundacij. Izvoz v Italijo in Madjarsko pa podpira še s posebnimi carinskimi refundacijami. Sedaj se Avstrija pripravlja, da pomaga izvozu še z znižanjem režijskih stroškov in bo v ta namen izvoznikom vračevala njih prispevke za socialno zavarovanje. Končno name-rava Avstrija ustanoviti še poseben fond za podpiranje izvoza s krediti.

Tako vse naše sosedne države v izdatni meri podpirajo svoj izvoz in vsled teh podpor so naši izvozniki, ki ne uživajo nobene podpore, v tako težkem položaju, da s tujimi izvozniki ne morejo več konkurirati, razen če prodajajo svoje blago v brezenje. Da tako prodajanje ni v interesu našega narodnega gospodarstva, je jasno, ker se z njim samo zapravlja narodno premoženje. Nujno je zato, da se tudi pri nas prične podpirati izvoz z vsemi sredstvi, najmanj pa z onimi, s katerimi podpirajo svoj izvoz one države, ki konkurirajo z nami na tujih trgih.

Razstave in sejmi

Ljubljanska dražba kožuvin se ponovi dne 5. marca t. l. Letošnja januarska dražba »Divje kože« je dosegla za dobro blago dosti višje cene nego so bile one, dosežene v prosti prodaji. Kdor ima kožuvin, naj jo takoj odpošlje na naslov »Divja koža«, Ljubljana-velesejem. Tisti pa, ki kož še nimajo pripravljenih, naj čimprejše neobvezno sporoče, koliko in katere vrste krzna nameravajo poslati na dražbo.

LJUBLJANSKI SPOMLADANSKI VELESEJEM

Tvrde, ki bodo s svojimi plakati sodelovali na razstavi jugoslovanskih plakatov v okviru letošnjega spomladanskega velesejma v Ljubljani od 30. maja do 10. junija, naj plakate čimprej pošljejo upravi Ljubljanskega velesejma. Plakati naj bodo kaširani na kartonu.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobl in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Seleburova ul. 5. Telefon št. 22-72.

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 31. januarja objavlja med drugim: Pravilnik za izvrševanje zakona o naseljevanju južnih krajev z njegovimi izpremembami in dopolnitvami. — Razne ratifikacije mednarodnih konvencij o fiskalnem režimu tujih avtomobilskih vozil. — Objavo o sklicanju banskega sveta Dravske banovine na 5. redno zasedanje. — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Indeksi cen delavske zbornice

Socialno statistična revija »Indeks« je objavila indeks cen za meseca november in december 1933.

Indeks cen na debelo, ki se nanaša na cene 22 predmetov, pri čemer so cene iz l. 1913 vzete kot 100, se je gibal takole: dec. 1933 1081, nov. 1933 1151, dec. 1932 1190, dec. 1931 1284, dec. 1930 1552.

Cene na debelo so torej padle napram decembru 1932 za 4-09%, napram decembru 1931 za 12-97%, dec. 1930 za 18-97%.

Indeks cen na drobno (57 predmetov, baza julij 1914 = 100) pa se je gibal takole: dec. 1933 1267, nov. 1933 1408, dec. 1932 1463, dec. 1931 1637, dec. 1930 1723.

Cene na drobno so torej padle napram decembru 1932 za 10-02%, dec. 1931 za 13-40% in decembru 1930 za 22-61%. Cene so torej v malo prodaji bolj padle ko v veleprodaji, kar je jasen dokaz, da trgovci ne draže blaga.

ŠVEDSKO KARTOTEKO

Agrippa

in poslovne knjige

vseh vrst nudi

M. Tičar, Ljubljana

CENE ZA ČSL. VOJAŠKO KONFEKCIJO

Vojaška uprava je razpisala dobavo vojaške konfekcije po teh cenah: vojaška čepica 2,05 Kč (doslej 2,76), bluza iz sukna 12,70 (16,93), infanterijske hlače 10,80 (14,39), kavalerijske hlače 10,15 (13,53), infanterijski plašč 21,20 (28,24), kavalerijski plašč 22,85 (30,46), letne hlače 8,90 (11,85) in pelerina 9,65 Kč.

Dobava-prodaja

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. februarja ponudbe o dobavi 1000 m³ točnega gramozja; do 6. februarja pa o dobavi 300 krtlač za ribanje, 300 sirkovih metel, 100 obojev bitumenske strešne lepenke, 150 m³ okenskega stekla, 15.000 kg plinskega kovaškega koksa, 20.000 kg bukovega oglja, 5000 kosov umetnega strešnega škrlja, 1000 kg žičnikov, 1200 listov za kovinske in tračnične žage ter 5000 vetroklinov.

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. februarja ponudbe o dobavi 550 zagostk kavgčka. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 8. februarja ponudbe o dobavi vijakov, ključavnic, šarnirjev, žebeljev za krovno lepenko in za tapetnike, tračnih žag, svedrov, brusnih kamnov, 4000 kg tračnikov in 20.000 kg ovsja; do 15. februarja pa o dobavi 150 m³ jamskega lesa.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 12. februarja ponudbo o dobavi 2700 kg vijakov z maticami, 3700 kg pločevine in 80 kg medeninaste žice.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 15. februarja ponudbe o dobavi 550 žarnic, 500 kg olja za mazanje jamskih vozikov in 200 m³ lesa; do 25. februarja pa o dobavi 50 zavrtkov žebeljev za krovno lepenko in 500 kg žičnikov.

Direkcija drž. rudnika Kropa sprejema do 15. februarja ponudbe o dobavi 200 kg železne žice.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 15. februarja ponudbe o dobavi 30.000 kubičnih metrov lesa.

Dne 5. februarja bo pri komercialnem odseku Vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo 29.000 kg orodnega jekla in 91.000 kg jeklenih trakov; dne 6. februarja pa za dobavo 37.200 kg okroglega železa, 15.210 kg orodnega in konstrukcijskega jekla ter 500 m³ lesa.

Dobava drv, premoga in lignita. Dne 16. februarja bo pri komandi III. armijske oblasti v Skoplju javna ustmena licitacija za dobavo 16.250 m³ drv; dne 17. februarja pa za dobavo 750 ton premoga in 600 ton lignita. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Dobava gasilskega materiala se odda z direktno pogodbo dne 5. februarja pri inženjerskem oddelku Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Oddaja del za napravo lesene in žižne ograje se odda z ofertno licitacijo dne 9. februarja pri inženjerskem oddelku Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

LIKVIDACIJA NEMŠKIH KONCESIJ V RUSIJI

Ze leto dni se vrši tih likvidacija nemških koncesij v Rusiji kot posledica poslabšanih odnošajev med Nemčijo in Rusijo. Sedaj delata le še dve nemški tvornici in sicer tvornica za zobno pasto v Moskvi in tvornica za barve in lake v Leningradu. Obe tvornici pa bosta najbrže tudi morale likvidirati, ker ne dobita nobenih deviz za nabavo surovin.

PREDLOG ZA VALUTNO REFORMO

Voditelj avstrijskih rentnikov in vlagatelj dr. Zalman je izdal brošuro, ki se imenuje »Svet brez denarja in lakote«. V tej brošuri predlaga celo vrsto predlogov za reformo valute in gospodarstva. Po mnenju avtorja bi mogla izvedba teh predlogov na mah odpraviti gospodarsko krizo. Glavne misli njegovih predlogov so te: Zlata veljava se odpravi v vseh državah. Mesto zlata se določi kot osnova valute gotova količina živil in za vsakdanje življenje potrebnih izdelkov. Ta količina bi morala biti tako velika, da bi zadostovala enemu človeku za en mesec za skromno življenje. Ta količina bi se imenovala »vita«. Ker bi bila »vita« po vsem svetu enaka, bi se nehalo vsako kolebanje valute. — Predlog dr. Zalmana ni brez dobrih strani, vendar pa nima dosti upanja, da bi doživel le količkan boljše usodo, kakor je doletela doslej večino takšnih in podobnih predlogov.

Vpisala se je tvrdka:

Jeras & Florjanc, zastopstvo in trgovina čokolade, keksov in bombonov. Družbena oblika: javna trg. družba. Družabnika trgovca Jeras Franc v Ljubljani in Florjanc Josip v Mostah. Tvrdko zastopa vsak družabnik samostojno.

Vpisale so se te izpremembe:

Pri družbi z o. z. »Zaga na Duplice« pri Kamniku se vpišeta poslovodji Remec Helena, tvorničarjeva soproga in inž. Stanko Bloudek v Ljubljani. Izpremenili sta se točki »sedmič« in »osmič« družabne pogodbe. Tvrdko zastopata oba poslovodji kolektivno.

»Commerce«, d. d. v Ljubljani. Vpiše se član upravnega sveta trgovec Vokač Viktor v Ljubljani.

»Lux«, družba z o. z. v Ljubljani. Izpremenila se je družbena pogodba v točkah 3., 5., 7. Obratni predmet odslej: trgovanje s parketi v deščicah in ploščah in z gradbenim materialom. Izbriseta se poslovodji Fran Heinrihar ml. in Heinrihar Mirko, vpišeta pa stavbenik Piro Gabriel in Piro Zlatko. Poslovodji podpisujeta kolektivno.

»Modni atelje Hity«, družba z o. z. v Ljubljani. Izbrise se poslovodkinja Hity Albina, vpiše pa poslovodkinja Ružička Juda v Ljubljani.

»Posredovalec«, univerzalni informacijski in posredovalni bureau, družba z o. z. Izpremenila se je prva točka družabne pogodbe in se glasi odslej besedilo tvrdke: J. Zirovnik, družba z o. z.

se plačujejo anuitete 50 odstotkov v predvidenih valutah, 50 odstotkov pa se plačuje v državnih bonih v dobro posebnega računa pri Narodni banki. Do konca leta 1933 je bilo vplačano v fond tujih upnikov za 149.6 milijonov pengov državnih bonov. Od julija 1933 dalje se plačujejo obresti amortiziranih posojil, ki se glase na zlate dolarje po dnevnem tečaju. Klavzula zlatega dolarja ni s tem kršena, ker se pri vplačilu v pengih obračunava po zlati pariteti. Upnikom, ki vztrajajo na tem, da se jim plačuje v efektivnem zlatu, je dano na razpolago, da sprejmejo obresti v pengih ali pa da odklonijo plačilo. Tudi ta odredba je podaljšana za eno leto.

ZMANJSANJE AGRARNE PROIZVODNJE V U. S. A.

Washingtonska vlada namerava v prihodnjem letu zmanjšati površino obdelane zemlje za 8%. V ta namen je že dala farmerjem 200 milijonov dolarjev predujma, računa pa s tem, da bo morala v letu 1934 dati še 500 milijonov. Od skupne površine 800 milijonov jutrov zemlje se 80.8 milijonov jutrov ne bo več obdelovalo. Ta zemljišča postanejo državna dobra, ki se uporabijo ali za pogozdovanje, ali pa pašnike, parke in lovišča. Spremembo zemljišč pa izvrše posestniki sami. Na jugu države je že izvedeno zmanjšanje bombažne proizvodnje.

BOLGARSKA BO KMALU BREZ RADIO-APARATOV

V decembru l. 1931. je objavila bolgarska Narodna banka seznam luksuznih predmetov, za katerih plačilo ne bo dovoljevala nobenih tujih valut. Med temi luksuznimi predmeti so bili tudi radio-aparati in njih sestavni deli. Vendar pa je bil uvoz radio-aparatov še mogoč. Leta 1933. je Narodna banka ta seznam še razširila, obenem pa tudi poostrila devizna določila ter obenem odredila, da je treba imeti za uvoz vsakega teh predmetov posebno uvozno dovoljenje. Posledica tega je bilo, da se niso več uvažali niti radio-aparati, pa tudi ne njih sestavni deli, zlasti tudi ne žarnice. Za 6000 radio-aparatov, kolikor jih je na Bolgarskem, je potrebnih na leto okoli 10.000 svetilk, danes pa jih je na Bolgarskem kvečjem še 2000, ki so seveda zelo drage. Večina aparatov je v popravilnicah, te pa ne morejo delovati, ker jim manjkajo sestavni deli. V vsem je l. 1932. uvozila Bolgarska 2296 radioaparatov v vrednosti 17.17 milijonov levov. Največ iz Holandske, nato pa iz Nemčije, Avstrije in USA.

Razno

Zagreški nadškof dr. Bauer je nevarno obolev. Nj. Vel. kralj je naročil, da mu redno poročajo o poteku bolezni.

Jugoslovanska akademija namerava proglasiti 4. februar kot rojstni dan Strossmajerja, za dan znanosti in umetnosti.

»Gostilničarska samopomoč« zveze gostilničarskih zadrug, reg. pomožna blagajna v Ljubljani je na osnovi § 38., točka 4, zakona z dne 16. julija 1892 razpuščena. Likvidatorji so: Doedanji načelnik Jelenič Jernej, Kmet Franc, Zupančič Leopold in Petelin Anton, vsi iz Ljubljane.

Velikim šleparijam so prišli na sled pri izvajanju agrarne reforme v Bosni. Izvršene so bile številne aretacije, država pa se je vključila na posestva osumljenčev.

Finančna kontrola v Zagrebu je zaplenila v raznih zagrebških lokalih 300 iger neigrosanih igralnih kart. V vlakcu, ki prihaja iz Dunaja, pa je zaplenila 40 iger igralnih kart.

Neko beograjsko podjetje je darovalo za neki banket določeni denar za revne dijakke. V kuhinji ženskega društva v Beogradu prejema sedaj za ta denar 20 dijakov 10 tednov hrano.

Na tri mesece ječe in 5000 Din denarne kazni je bil obsojen v Banja Luki Salih Masli, ker je posojal denar proti odušnim

obrestim, nekaterikrat celo za nad 600% obresti.

Letošnje obiranje pomaranč in limon v Dalmaciji je bilo zelo bogato. Iz vseh krajev poročajo o mnogo bogatejši letini kot druga leta. V Boki Kotorski bo celo nad 35.000 kg pomaranč za izvoz.

Višino 20.600 m in s tem nov višinski rekord je dosegel sovjetski stratosferni balon »Stratostat«. Kmalu potem, ko so drzni letalci javili ta uspeh, so utihnile vse vesti od njih. Po napornem iskanju so našli drugi dan 200 km daleč od kraja odleta razbito gondolo in v njej vse tri letalce mrtve. Balona še niso našli.

Italijansko čezoceansko letalo »Savoja 71« je v 46 urah preletelo pot iz Rima v Brazilijo, a se je pri pristanku popolnoma razbilo. Dva pilota sta bila ranjena, dva pa sta ostala neranjena.

Greti Garbo bo baje švedski kralj še letos podelil naslov grofice.

Velika razstava vin in likerjev bo sredi februarja v New Yorku.

Meirski sistem uvede v kratkem Grčija, kakor je izjavil ministrski predsednik Callaris.

Ameriška vojna mornarica bo povečala število svojih letal za 1184 na 2174.

Poldržavni trgovinski monopol za petrolej, sladkor in nekatere druge predmete je uvedla afganistanska vlada.

Do krvavega pretepa je prišlo med nemškimi oficirji, člani jeklenih čelad in hitlerjevci ob priliki proslave rojstnega dne bivšega nemškega cesarja. Hitlerjevci so hoteli proslavo preprečiti, oficirji pa so se postavili v bran. Posledica pretepa je razpust jeklenih čelad.

O narodno socialističnih bombnih atentatih prihajajo v zadnjem času vesti ne le iz Avstrije, temveč tudi iz Švice in Rumunije.

Zlat otok je otok Mišima v bližini Nove Gvineje. Neki bivši zlati kopač je odkril na otoku zlato žilo, ki je tako bogata, ko nikjer na svetu. Ko je poklical na otok strokovnjake, so ti izjavili, da je prav za prav ves otok ena sama ogromna kepa zlata. Na otoku živi 30 belokožcev in 2500 domačinov.

Poletne čevlje iz papirja namerava pričeti izdelovati neka francoska tvornica. Papir bo na poseben način prepariran, da ne bo razpadal. Tudi bo mogoče čevlje prati. Med vojno so tudi mnogi vojni liferanti izdelovali čevlje, zlasti podplate iz papirja. Upajmo, da bodo novi čevlji boljši.

Sovjetska tvornica za okensko steklo v Kostjukovki je začela novembrom obratovati. Na leto more izdelati 2.700 vagonov okenskega stekla, to je eno petino vse ruske potrebe po okenskem steklu.

Potrebna knjiga

Splošni register k »Uradnim« in »Službenim listom« za leta 1927 do 1933

Knjižna založba tiskarne »Merkur« je izdala »Splošni register« k »Uradnim«, »Službenim listom« in »Samoupravi« za letnike 1927 do 1933. Kakor so vsi, ki imajo posla z zakonskimi odredbami, pozdravili svoje dni »Splošni register«, ki ga je sestavil dr. Ogriš, tako bodo vsi pozdravili novi register, ki ga je sestavil banski svetnik Mulaček Rajko. Novi register je tem bolj potreben, ker se pač register za zadnja leta najbolj potrebuje. V praksi se je izkazalo, da najbolj odgovarja potrebam register, ki je sestavljen strogo po abecednem redu, ker se pri takšni ureditvi najhitreje najde iskani podatki. Zato je tudi novi register banskega svetnika Mulačka urejen strogo po abecedni razporedbi snovi, kar njegovo vrednost bistveno zvišuje. Novi splošni register ima približno isto obliko ko dr. Ogrišev »Splošni register«, katerega tako lepo izpopolnjuje. »Splošni register« k »Uradnim«, »Službenim listom« in »Samoupravi« velja 32 Din, po pošti en dinar več. Ker je naklada registra omejena, je dobro, da si vsak takoj naroči novo knjigo. Pri tej priliki opozarjamo, da ima tiskarna »Merkur« še okrog 200 izvodov prejšnjega dr. Ogrišovega registra na razpolago in sicer za ceno 20 Din, s poštnino en dinar dražje.

ALOJZIJ REMEC, ANDREJ KOŠUTA

Povest. Gorica, 1933. Založba »Sigma«. Cena 16 Din. — Že v najstarejših ljudskih povedkah srečujemo junake, ki morajo premagati pogoje ali kakorkoli že uveljaviti svoje telesne in duhovne sposobnosti v borbi za srečnejšo bodočnost. Tudi Remčeva povest o Andreju Košuti sloni na tej zdravi in vsikdar resnični osnovni misli. Pot razposajenega, neugnanega fanta, prvega in najbolj občudovanega med vsemi vaškimi fanti na Golem brdu, čigar fantovskih šal in pustolovščin se vsakdo boji, komur je mladost že odklenkala — do bridkega iztreznjenja, do dozoritve in ustalitve po najhujših preizkušnjah — to je vsebina povesti. Po ljubkem opisu življenja na vasi in Andrejevskih navihanih fantovskih domislih, nam povest pravi, kako odrine k vojakom, kjer spozna življenje in ljudi v vedno jasnejši luči. Gre skozi pekel svetovne vojne in ostane invalid. Nekdaj hrust, da mu ni bilo para, je zdaj nebogljen in telesno pohabljen, zato pa je notranje dozorel. Kot ljudska povest je Remčev »Andrej Košuta« naravnost vzoren. Prekrasno knjižico, ki je zelo poceni, toplo priporočamo. Zalogo za Jugoslavijo ima Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

TRŽNA POROČILA

LJUBLJANSKI TRG

Zadnji tržni dan v januarju je bil le slabo obiskan in tudi manj dobro založen. Rdeče zelje, ki ga pa je bilo le malo, so prodajali po 1.50 do 2 Din. Sicer se pa cene na zelenjadnem trgu niso nič spremenile. Jabolk je še vedno dosti na trgu, njih cena je ostala neizpremenjena. Boljša jabolka so po 7 Din kg. — Pocenila so se znova jajca, ki se dobe že po 1.75 do 2.25 Din par.

MARIBORSKI SVINJSKI SEJEM

Na svinjski sejmi dne 28. januarja je bilo pripeljanih 81 svinj, cené so bile te: mladi prašiči 7—9 tednov stari kom. Din 130 do 140, 3—4 mesece stari 200 do 250, 5—7 mesecev stari 320 do 360, 8—10 mesecev stari 450 do 500, 1 leto stari 650 do 700 Din; 1 kg žive teže 7 do 8.50, 1 kg mrtve teže 9.50 do 11 Din. Prodanih je bilo 37 svinj.

Program ljubljanske radio postaje

Petek, dne 2. februarja. 7.30: Premovanje govedi v letošnji sezoni (Ing. Wenko Beno) — 8.15: Poročila — 8.30: Gimnastika (Pustišek Ivko) — 9: Versko predavanje — 9.30: Relig. glasba na ploščah — 10: Prenos iz stolnice — 11: Radio orkester — 12: Čas, valčki in šlagerji v reproduc. glasbi — 16: Sadjarstvo (Humek Martin) — 16.30: St. Jakobski pevski zbor, vmes Magistrov šramel trio — 20: Prenos iz Zagreba — 22: Čas, poročila, reproducirane koračnice.

Sobota, dne 3. februarja. 9: Šolski radio: Strossmajerjeva proslava — 12.15: Češka in romunska reproducirana glasba — 12.45: Poročila — 13: Čas, Hrvaški kvarteti in okteti v reproduc. glasbi — 18: Stanje avtomobilskih cest — 18.10: Zabavno predavanje (Viktor Pirnat) — 19: Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) — 19.30: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20: Radio orkester — 20.30: Samospevi ge. Frankovske-Vukove — 21: Prodana nevesta (Smetana) v reproduc. glasbi. V odmoru: Čas in poročila.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Petek, dne 2. februarja: ob 15: Peterčkove poslednje sanje. Izven. Znižane cene od 6 do 20 Din. — Ob 20: Praznik cvetočih češenj. Izven. Znižane cene od 6 do 20 dinarjev.

Sobota, dne 3. februarja: Sonjkin in njegova sreča. Izven. Globoko znižane cene od 5 do 14 Din.

Opera, začetek ob 20.

Petek, dne 2. februarja: Ples v Savoju. Izv.

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek • Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani